

Цикл уроків географії - 6 клас

Тема: ПРИРОДНІ ЗОНИ ЗЕМЛІ

Мета: продовжити формування знань про закономірності географічної оболонки; розвивати первинні практичні вміння працювати з картою географічних поясів і природних зон, виокремлювати головні характеристики природних зон світу; розвивати навички виявляти та пояснювати взаємозв'язки у природі; виховувати екологічну культуру, відповідальне відношення до компонентів природи.

Обладнання: підручники, атласи, настінна карта «Географічні пояси та природні зони світу».

Тип уроку: комбінований.

Очікувані результати: учні зможуть називати суттєві ознаки поняття «природна зона», знаходити та показувати на карті природні зони екваторіальних, тропічних, помірних та полярних широт, порівнювати особливості основних природних зон Землі.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ

Прийом «Бліцопитування»

З яких складників складається природний комплекс?

Які розрізняють природні комплекси за розмірами?

Наведіть приклади того, як у результаті зміни одного компонента змінюється весь природний комплекс.

Що таке географічна оболонка?

Що розуміють під цілісністю географічної оболонки?

У чому виявляється ритмічність географічної оболонки?

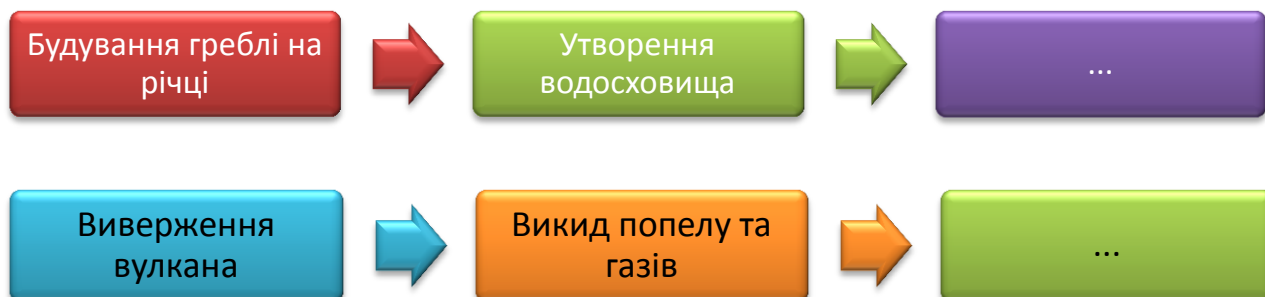
Прийом «Проблемне питання»

Які причини зумовлюють різноманітність природних комплексів на Землі?

Що спільного мають усі природні комплекси Землі?

Прийом «Географічний практикум»

Продовжте ланцюжки причиново-наслідкових зв'язків.



III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Прийом «Практична теорія»

Тривалий час людина не могла прогнозувати наслідки свого втручання в природу. Чому, наприклад, знищення вовків, шкідливих і непотрібних на перший погляд хижаків, призводило до скорочення поголів'я оленячих стад? У період Радянського Союзу розробляли проект перекиду річищ потужних північних річок — Обі, Єнісею, Лени — у райони, що потерпають від нестачі води. На щастя, через величезні фінансові витрати проект не було здійснено. Уявляєте, до яких серйозних наслідків могло б призвести його успішне втілення в життя? Вивчення природних комплексів відкриває перед людством можливість обміркованої взаємодії з природою. Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся про інші закономірності географічної оболонки, навчитеся характеризувати та пояснювати виникнення зональних та азональних природних комплексів.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1 Зональність географічної оболонки

Зональність — закономірна зміна природних компонентів і природних комплексів, що обумовлена неоднаковою кількістю сонячного тепла.

Горизонтальна, або широтна, зональність зумовлена нерівномірним розподілом енергії Сонця по широтах через кулястість Землі. Зональності підпорядкований розподіл температур, опадів, атмосферного тиску, рослинності, ґрунтів, тваринного світу та багато природних процесів. Найбільше широтна зональність виявляється на великих просторах внутрішньоконтинентальних рівнин.

Висотна поясність (вертикальна зональність) — закономірна зміна природних комплексів, пов'язана зі зміною висоти над рівнем моря, характерна для гірської місцевості. Вона зумовлена насамперед зміною кліматичних умов із висотою (зниженням температури й тиску, збільшенням (до певної висоти) кількості опадів).

Висновок 1. Головна причина широтної зональності — зміна співвідношення тепла й вологи від екватора до полюсів. У горах співвідношення тепла й вологи змінюється з висотою. Такі зміни викликають формування висотної поясності.

2 Зональні й азональні природні комплекси

В основі виділення зональних природних комплексів лежить закономірна зміна природних компонентів від екватора до полюсів (аналіз карти «Географічні пояси та природні зони світу»).

Географічні пояси — найбільші зональні природні комплекси, що закономірно змінюються від екватора до полюсів.

Природні зони — це великі частини географічних поясів із подібними кліматичними умовами, однорідними ґрунтами, рослинним і тваринним світом.

Азональні природні комплекси виникають у зв'язку з порушеннями зональності, обумовленої відмінностями будови земної кори, рельєфу, близькістю до океанів.

Висотні пояси — це своєрідні природні зони, що закономірно змінюються в горах з висотою.

Висновок 2. Залежно від причин формування природні комплекси умовно поділяють на зональні й азональні.

3 Характеристика природних зон Землі



Приєм «Географічний практикум»

За допомогою атласу та підручника охарактеризуйте природні зони (робота в групах). Результати роботи занесіть у таблицю.

Назва природної зони	Розташування	Кліматичні умови	Представники тваринного світу	Представники рослинного світу

Висновок 3. Основними природними зонами, які змінюються від екватора до полюсів, є: вологі екваторіальні ліси, савани, пустелі, степи, лісова зона, тундра, антарктичні (арктичні) пустелі.

4. Природні зони України

Природні зони України



Велика ділянка земної поверхні з однаковою природою – природна зона

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Приєм «Бліцопитування»

Що таке природна зона?

За якими ознаками виділяють природні зони?

В межах яких природних зон розміщена територія України?

У якій природній зоні розміщений ваш населений пункт?

Приєм «Проблемне питання»

Чи можна на одній географічній широті побачити майже всі природні зони? Якщо так, то де й чому?

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

Заключне слово вчителя

У межах географічної оболонки виокремлюють зональні й азональні природні комплекси. Найбільші зональні природні комплекси — географічні пояси. Великі частини географічних поясів — природні зони, що відрізняються кліматичними умовами, ґрунтами, рослинним і тваринним світом. У горах природні комплекси змінюються з висотою.

Прислів'я про красу природи рідного краю – України.



VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Опрацювати текст § 52 підручника (Т.Г. Гільберг).
2. Намалювати одну з природних зон (за вибором). Стрілками показати взаємозв'язки між її природними компонентами.
3. Навести приклади зміни природних комплексів людиною у вашій місцевості. Поміркувати, яких змін, на вашу думку, можна було б уникнути?
4. Випереджальне завдання:
 - 1) на сайті <http://www.ukrstat.gov.ua/> знайти дані про чисельність населення України на поточний час, свого населеного пункту;
 - 2) окремим учням: підготувати короткі повідомлення про дослідження М. Миклухо-Маклая.